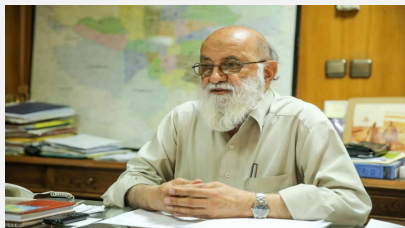

چهل سالگی انقلاب؛ بیانیه رهبر ایران در گفت‌وگو با مهدی چمران

مهدی چمران، سیاستمدار اصولگرا، در دفاع از بیانیه اخیر رهبر ایران به مناسبت چهل سالگی انقلاب اسلامی می‌گوید انقلاب ایران در مقایسه با سایر انقلاب‌های بزرگ جهان خشونت کمتری داشته و از مسیر آرمانی‌اش منحرف نشده است.

اکثر روسای دولت خائن نبودند

آقای چمران در پاسخ به این سوال که بسیاری از نیروهای حزب اللهی معتقدند در دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی و محمد خاتمی، سکولارها در درون نظام به انقلاب خیانت کردند ولی آیت الله خامنه‌ای در بیانیه‌اش به مناسبت چهل سالگی انقلاب تاکید کرد که انقلاب اسلامی به آرمان‌هایش خیانت نکرده، به یورونیوز گفت: «این جمله مقام معظم رهبری را باید در کنار آن جمله بگذاریم که ما هنوز راه زیادی برای پیمودن داریم. هر موقعی که مسئولان از انقلاب روی برگردانند، مردم ناراحت شدند و به انقلاب آسیب رسیده. اینکه به آرمان‌ها خیانت نشده، یعنی مسئولان بلندپایه نظام نسبت به اصول اساسی انقلاب پشت نکرده‌اند. ولی اینکه عده‌ای در مسیر انقلاب به صورت زیگزگ حرکت کرده‌اند یا توقف‌هایی داشته‌اند و یا اینکه از اصول انقلاب کوتاه آمده‌اند، بحث دیگری است که خود رهبری هم به آن اشارت داشتند. ولی ما امروز نمی‌توانیم بگوییم این افراد در مقام خیانت بوده‌اند چراکه خیانت مبتنی بر قصد قبلی و تقابل با انقلاب اسلامی است. این افراد روش‌ها و سلیقه‌های دیگری داشتند که روش‌ها و سلیقه‌هایشان با شرایط انقلابی چندان سازگار نبوده. گاهی کسانی در احزاب و گروه‌های نزدیک به دولت‌ها، سخنانی نادرست گفته‌اند. مثلاً کسی گفت امام را باید به موزه تاریخ سپرد و یا عده‌ای معتقد بودند انقلاب اسلامی باید سکولاریزه شود. این افراد مسئولیت مهمی نداشتند.»

مهدی چمران درباره مغضوب واقع شدن اکثر روسای دولت در ایران پس از انقلاب می‌گوید: «من وضع این افراد را ناشی از خیانت آن‌ها نمی‌دانم. اگر خیانت کرده بودند، باید محاکمه می‌شدند نه اینکه رها باشند. مثلاً بنی‌صدر به نظام خیانت کرد و از ایران فرار کرد. حتی اگر کسی هم خیانت کرده باشد، نظام از مسیر اصلی انقلاب خارج نشده. دولت‌هایی هم که اشتباهاتی کردند و مردم و انقلابیون انتقادات درستی به عملکرد آن‌ها دارند، وقتی سر کار بودند هیچ وقت نمی‌گفتند ما خط اصلی انقلاب را قبول نداریم. آن‌ها مطابق نظرشان عمل کردند و هر جا که لازم بوده، رهبری هم به آنها تذکر داده. اما این امر با خیانت کردن به آرمان‌های انقلاب یکی نیست.»

اپوزیسیون بدبین است و مهندس بازرگان هم آزادی بیان داشت

این سیاستمدار جناح اصولگرای حکومت ایران، در پاسخ به انتقادات اپوزیسیون جمهوری اسلامی که معتقدند در سال ۵۷ در پاریس وعده‌هایی درباره حدود آزادی داده شد که در عمل محقق نشدند و به همین دلیل سردمداران انقلاب اسلامی به آرمان‌های این انقلاب خیانت کردند، می‌گوید: «این نقد با نوعی بدبینی و جهت‌گیری خاص سیاسی مطرح می‌شود. اگر کسانی با استفاده از آزادی در صدد تجاوز به حقوق دیگران نباشند، آیا آزادی‌شان سلب می‌شود؟ همین الان در کشور ما روزنامه‌ها حتی از این بیانیه رهبری تیرتی درآوردند که مغایر با روح بیانیه رهبری بود ولی کسی هم این روزنامه‌ها را توقیف نکرد اگرچه نیروهای انقلابی هم به این شیوه تیرت زدن انتقاد دارند. در زمان جنگ هم شرایط مطبوعات مثل امروز بود.»

وی همچنین در پاسخ به این نقد که در سال ۵۷ کسی فکر نمی‌کرد وضع آزادی به جایی برسد که در دهه ۶۰ حتی مهندس بازرگان هم نتواند روزنامه داشته باشد، می‌گوید: «تا جایی که من می‌دانم، نه تنها مهندس بازرگان بلکه سایر گروه‌ها هم هر چیزی که می‌خواستند منتشر می‌کردند. اعلامیه صادر می‌کردند و مردم از مواضعشان باخبر می‌شدند. اگر هم کسی از آن‌ها دستگیر می‌شد، این طور نبود که همه اجزای نظام موافق دستگیری آن فرد باشند. برخی هم در درون نظام نسبت به دستگیری‌ها و برخوردها اعتراض داشتند. ولی در کل اگر کسی منتقد فلان وزیر یا فلان رئیس‌جمهور باشد کسی کاری به کار او ندارد اما اگر خلاف آرمان‌های انقلاب حرف بزند و یا دروغ بگوید علیه نظام، باید پرسید که این حد از آزادی بیان تا کجا می‌تواند پیش برود؟ الان بسیاری افراد در دانشگاه‌ها هر نقدی را شامل حال نظام و انقلاب می‌کنند ولی حتی کسی وجود ندارد که پاسخ آن‌ها را بدهد.»

الان عملاً حجاب اجباری نداریم

آقای چمران در پاسخ به این نقد منتقدین انقلاب اسلامی، که می‌گویند سال ۱۳۵۷ در پاریس حرفی از حجاب اجباری در میان نبود و اگر آیت الله خمینی می‌گفت حجاب در جمهوری اسلامی اجباری خواهد بود، احتمالاً بسیاری از زنان مدرن جامعه ایران در انقلاب مشارکت نمی‌کردند، گفت: «آن موقع درباره هیچ یک از قوانینی که بعداً تصویب شد بحث نمی‌شد. مشکل اساسی وجود نظام شاهنشاهی بود و بحثی درباره ربا و حجاب و قضاوت‌ها و نحوه اداره مدارس و غیره مطرح نمی‌شد و این کاملاً طبیعی بود. من خوب یادم است که در همان ایام، عده‌ای در دانشگاه تهران روسری آزادی یا روسری ضد شاهنشاهی می‌فروختند و خانم‌ها داوطلبانه آن روسری‌ها را می‌خریدند. البته حرفی از ضرورت رعایت حجاب مطرح نبود ولی وقتی مردم به جمهوری اسلامی رای دادند، طبیعی است که جمهوری اسلامی مطابق قوانین اسلام اداره می‌شود. در جمهوری اسلامی بانکداری ربوی نباید وجود داشته باشد. بانکداری فعلی به اقتصاد ما هم آسیب می‌زند. ما باید فکری به حال این مشکل بکنیم. این یکی از نقاط ضعفی است که ما کمتر به آن دقت کرده‌ایم. حجاب هم یکی از مبانی اسلام است. حالا من نمی‌خواهم از همه آنچه که پیش آمده دفاع کنم، ولی به هر حال شرایطی پیش آمد که منتهی به این تصمیم شد که زنان از یک حجاب حداقلی برخوردار باشند. وانگهی الان که چیزی به نام حجاب در جامعه ایران نداریم و بحث حجاب اجباری اصلاً نباید مطرح باشد. آیا این پوشش فعلی خانم‌ها مصداق حجاب است؟ زنان ما همان لباس‌های زنان اروپایی را می‌پوشند و یک پشت سری (نه روسری) می‌گذارند و کسی هم کاری به کار آن‌ها ندارد. حالا من نمی‌خواهم بگویم این وضع خوب است یا بد. حرفم این است که الان بحث حجاب اجباری مطرح نیست عملاً. تازه فرض کنیم حجاب اجباری کنار برود، آیا در این صورت مشکلات جامعه ما حل می‌شود؟ آیا اگر زنان این پشت سری را هم از سرشان بردارند، آزادی محقق می‌شود و الان آزادی ندارند؟ شما حجاب را تا کجا می‌دانید؟ اگر عده‌ای بخواهند کاملاً برهنه به خیابان بیایند، چه کسی حق دارد جلوی آن‌ها را بگیرد؟ آزادی، از جمله آزادی پوشش، حد دارد. انقلاب اسلامی هم حجابی حداقلی را برای زنان تعیین کرده است برای حفظ سلامت روحی جامعه.»

جمهوری اسلامی یعنی حرکت به سمت تمدن اسلامی

عضو پیشین شورای شهر تهران در پاسخ به این سوال که ایده «ایجاد تمدن نوین اسلامی» در بیانیه رهبری جمهوری اسلامی به عنوان یکی از آرمان‌های انقلاب اسلامی مطرح شده بود در حالی که آیت الله خمینی در سال ۵۷ و در طول دوران رهبری‌اش چنین چیزی را مطرح نکرده بود، گفت: «حکومت اسلامی یعنی حرکت به سمت تمدن نوین اسلامی. حکومت اسلامی که نمی‌تواند درجا بزند؛ باید پیش برود. نفس تشکیل جمهوری اسلامی یعنی گام برداشتن به سمت تمدن اسلامی. اگرچه امام خمینی در سال ۵۷ که انقلاب را از پاریس رهبری می‌کردند و نیز بعداً که وارد ایران شدند، چنین چیزی را نگفتند ولی تاسیس جمهوری اسلامی منطق و مدلولی دارد که همان تمدن اسلامی است.»

خلخالی کجا، انقلابیون فرانسه و استالین کجا؟

مهدی چمران که برادرش مصطفی چمران، یکی از مشهورترین چریک‌ها و رزمندگان انقلاب اسلامی، در درگیری‌های کردستان در آغاز انقلاب اسلامی حضور داشته، در پاسخ به این سوال که رهبر جمهوری اسلامی در بیانیه‌اش گفته است که انقلاب اسلامی بیرحم و خونریز نبوده ولی برخی با ارجاع به خشونت‌های دهه اول انقلاب کاملاً مخالف این توصیف از عملکرد انقلاب اسلامی هستند، گفت: «کسانی که چنین حرفی می‌زنند، یا تاریخ‌نخوانده‌اند یا منصف نیستند. شما انقلاب ما را با انقلاب اکتبر روسیه مقایسه کنید. در فاصله ۱۹۱۷ تا ۱۹۲۲ آیا جز جنگ و خونریزی خبری بود در روسیه؟ در انقلاب فرانسه، گیوتین را اختراع کردند برای سر بریدن مخالفان. کسانی که مثلاً عملکرد صادق خلخالی اشاره می‌کنند، یک فرد را گیر آورده‌اند و می‌گویند او زیاد اعدام کرده است. اما می‌توان تعداد اعدامی‌ها به دست همین افراد را مقایسه کرد با تعداد اعدامی‌ها و کشته‌شدگان سایر انقلاب‌ها. انقلاب به کنار، در همین ترکیه دو سال قبل عده‌ای متهم شدند به کودتا، کلی بگیر و ببند راه افتاد و هنوز هم آن روال ادامه دارد. یا همین الان در فرانسه چه برخوردی با معترضان می‌شود؟ انقلاب کبیر فرانسه که از نظر عده‌ای سمبل آزادی و آزادیخواهی است، کلی آدم‌شوند با گیوتین. در انقلاب چین هم مائو جمع‌کنندگی را اعدام کرد. در انقلاب روسیه، لنین و استالین چندین میلیون نفر را به سبیری فرستادند و بسیاری از آن‌ها در سبیری مردند. اعدام‌های سران رژیم شاهنشاهی یا سایر اعدام‌های دهه اول انقلاب، اصلاً در حد سایر انقلاب‌های بزرگ دنیا نبوده. در جریان انقلاب ایران، مردم شعار می‌دادند وای اگر خمینی حکم جهادم دهد. ولی امام حکم داد که مردم به سربازان گل بدهند. جلوی حسینیه ارشاد، ما خودمان یکی یک گل سر تفنگ سربازان گذاشتیم. حتی کشته‌شدگان انقلاب اسلامی هم کمتر از سایر انقلاب‌ها بود. در انقلاب الجزایر یک میلیون نفر کشته شدند اما انقلاب ما با چنین خشونت‌پیش‌ترفت. نه با خشونت زیاد پیروز شد و نه بعد از پیروزی، در قیاس با سایر انقلاب‌های بزرگ جهان، خشونت زیادی به خرج داد. بنابراین انقلاب ما انقلاب خون و خونریزی و بیرحمی نبود.»

از حیث اخلاق سیاسی وضع خوبی نداریم

آقای چمران درباره مدعای افزایش عیار معنویت و اخلاق در جامعه ایران در اثر انقلاب اسلامی گفت: «انقلاب یک بازه زمانی کوتاه مدت را شامل نمی‌شود. بنابراین نباید بر اساس چند سال خاص درباره آن قضاوت کرد. در حین انقلاب یک تحول درونی و اساسی در ملت بوجود آمد. مثلاً دو نفر با هم تصادف می‌کردند، از ماشین خودشان پیاده می‌شدند، روبروسی می‌کردند و می‌رفتند پی کارشان. ما خودمان برنج را کیلویی ۱۰ تومان می‌خریدیم و کیلویی ۹ تومان در محله مان می‌فروختیم. البته تحول اخلاقی ناشی از انقلاب، ضد تحول هم در کنارش دارد. من نمی‌دانم الان غلبه با تحول اخلاقی است یا با آن ضد تحول. مثلاً الان جوانان بسیاری در اعتکاف‌ها حاضر می‌شوند. البته من قبول دارم اخلاق سیاسی در جامعه ما وضع خوبی ندارد.»

اخلاق و معنویت متفاوت از حجاب است

مهدی چمران در پاسخ به این سوال که آیا نارضایتی اصولگرایان از وضعیت حجاب زنان ایرانی، ناقض این مدعا نیست که در اثر انقلاب اسلامی اخلاق و معنویت در جامعه ایران افزایش یافته است، می‌گوید: «معنویت متفاوت از حجاب است. ما نباید به ظاهر افراد نگاه کنیم. یکبار هم خود رهبری به این نکته اشاره کردند. زنی که به جای روسری، یک پشت سری نازک بر سرش انداخته، لزوماً انسانی غیر معنوی نیست. گاهی من می‌بینم همین افراد نه فقط در ماه رمضان بلکه در ماه‌های دیگر هم روزه‌اند. ما نباید معنویت را فقط در چادر و عبا و عمامه ببینیم. افراد بی‌حجاب هم می‌توانند اخلاقی و معنوی باشند ولی قاعدتاً لخت و بدن نما بودن با معنویت در هیچ آیین الهی سازگار نیست. چنین چیزی می‌تواند وجود داشته باشد که عده‌ای در مجموع اخلاقی باشند و حتی حال و هوای معنوی هم داشته باشند اما پوشش آن‌ها چندان درست نباشد. اما اینکه بگوییم کسی اخلاقی و معنوی است اما اختلاس هم می‌کند، امکان پذیر نیست.»

نئولیبرالیسم مورد تایید رهبری نیست

رئیس پیشین شورای شهر تهران درباره نسبت استراتژی اقتصادی انقلاب اسلامی با نئولیبرالیسم، با توجه به تاکید بیانیه رهبر ایران بر کاهش نقش اقتصاد در دولت، گفت: «سرمایه داری یا نئولیبرالیسم بحث دیگری است. سرمایه داری لیبرال، پولدار شدن به هر طریقی را جایز می‌داند ولی اقتصاد مردمی یعنی همه مردم بتوانند درآمذزایی تلاش کنند. سررشته امور باید در دست دولت باشد اما اجرای سیاست اقتصادی دولت باید به مردم واگذار شود. مثل شوراهای، که تشکیل شده‌اند برای اینکه مردم شهر را اداره کنند. تصدی‌گری دولت در حوزه اقتصاد باید کم شود ولی اقتصاد باید با مشارکت مردم اداره شود. در این صورت وضع اقتصادی مردم بهتر می‌شود و دولت هم باید نظارت داشته باشد تا عدالت اجتماعی در این میان از دست نرود.»

در اصول تجدید نظر نمی‌کنیم، در روش‌ها چرا

این سیاستمدار اصولگرا در پاسخ به این سوال که چطور می‌شود انقلابیون انتقادپذیر باشند ولی هیچ تجدید نظری را نپذیرند، گفت: «این‌ها دو امر جمع‌شدنی‌اند. تجدیدنظر در چه؟ در اصول انقلاب. ما در اصول انقلاب یعنی در اصول اساسی مکتب و دین خودمان تجدیدنظر نمی‌کنیم. این اصول هم در اصل اصول اخلاقی است و هیچ انسان عاقلی در آن‌ها تجدیدنظر نمی‌کند. اما در شیوه تحقق این اصول می‌توان انتقادپذیر بود و باید اشتباهاتمان را در این زمینه بپذیریم. بسیاری از مردم دنیا در اصول اخلاقی تجدیدنظر نمی‌کنند. ممکن در کشوری هموسکسوالیسم آزاد شود ولی مردمی که اعتقادات دینی یا اصول اخلاقی محکمی دارند، در این زمینه تجدیدنظر نمی‌کنند.»

ایران در مساله حجاب مثل عربستان سخت‌گیر نیست

آقای چمران درباره امکان تجدید نظر جمهوری اسلامی در مساله حجاب اجباری، با توجه به تجربه این چهار سال و فضای کنونی جامعه ایران، به یورونیوز گفت: «حجاب در جامعه ما اجباری نیست. زن و مرد باید حداقلی از پوشش را داشته باشند و این یک قانون است. عبارت "حجاب اجباری" یک قانون معطوف به پوشش حداقلی را غلیظ و شدید جلوه می‌دهد. اما به هر حال حجاب آیه قرآن کریم است و این آیه تجدیدپذیر نیست. اما در اینکه چطور این آیه را اجرا کنیم، می‌توان به انتقادات توجه کرد. مثلاً عده‌ای می‌گویند زنان را باید با تشویق و ترغیب به سمت رعایت حجاب سوق داد نه با اجبار. اصل مساله حجاب تجدیدپذیر نیست ولی نحوه تحقق آن ممکن است تجدیدپذیر باشد. همین الان هم کسی که حجاب درستی ندارد مجازات نمی‌شود. حتی دخترانی که روسری‌شان را سر چوب کردند، مجازات نشدند. نهایتاً بازداشت شدند و چند روز بعد آزاد شدند. این‌جا که عربستان نیست. در عربستان مجازات عمومی سفت و سختی برای بی‌حجابی وجود دارد. ما باید مردم را به رعایت حجاب ترغیب کنیم ولی اگر کسی آزادی پوشش را از حد گذراند، باید قوانین دیگری را در مواجهه با او مبنای عمل قرار داد.»